27/08/2026

ULUSAL STAJ PROGRAMI KAPSAMINDA
İŞ GÖLGELEME VE EĞİTİM FAALİYETLERİ

KONU: Ulusal Staj Programı Kapsamında İş Gölgeleme ve Eğitim Faaliyetleri

İLGİLİ BİRİM: İş ve Meslek Danışmanlığı Dairesi Başkanlığı

1. Genel Çerçeve

Ulusal Staj Programı (USP), stajın yanı sıra **iş gölgeleme ve eğitim** faaliyetlerini de adaylara sunulabilecek ayrı kariyer gelişimi imkânları sunmaktadır.

2026 Ulusal Staj Programı Uygulama Yönergesine göre;
İş Gölgeleme; "öğrencilerin meslek ve iş hakkında bilgi ve tecrübe edinmesine imkân veren, kurumdaki uzmanlarla iş ortamında bire bir zaman geçirerek yapılan işleri gözlemledikleri ve uzmanlarla birlikte çalıştıkları gözleme dayalı eğitim sürecidir."
Eğitim ise "öğrencilerin kariyer gelişimini desteklemek amacıyla belirli konularda ilgili kurum/kuruluş tarafından hazırlanıp sunulan eğitim sürecidir."

Bu kapsamda, iş gölgeleme ve eğitim fırsatlarından mümkün olduğunca staj programından yararlanmayan öğrencilerin faydalandırılması; böylece daha fazla öğrencinin mesleki deneyim, bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yönelik kariyer gelişimi imkânlarından yararlanmasının sağlanması önem arz etmektedir.

2. İş Gölgeleme

2.1. Amaç

İş gölgeleme uygulaması ile öğrencilerin;

- İş yaşamını yakından tanımaları,
- Mesleklerin günlük işleyişini gözlemlemeleri,
- Kurumsal çalışma kültürünü deneyimlemeleri,
- Kariyer farkındalıklarını artırmaları,
- Alanlarında çalışan uzmanlarla birebir etkileşim kurmaları,
- Mesleki yönelimlerine ilişkin daha bilinçli karar vermeleri

Hedeflenmektedir.
Bu yönüyle iş gölgeleme, klasik staj uygulamalarından farklı olarak **gözlem ve deneyim odaklı kısa süreli kariyer gelişim programı** niteliği taşımaktadır.

2.2. Süre

İş gölgeleme programları, işverenlerin belirlediği sürelerde gerçekleştirilmektedir. Program süresi genellikle **3 ila 10 gün arasında** değişmekte olup hafta içi mesai saatleri içerisinde yürütülmektedir.

Kurum/kuruluşların programı adayın bölümü ve kariyer hedefiyle ilişkilendirmesi; gözlemlenecek birimleri, görevleri ve uzmanları önceden belirlemesi uygun olacaktır.

2.3 İş Gölgelemenin Avantajları

Ulusal Staj Programı kapsamında iş gölgeleme teklifleri, sistemde yer alan aday havuzu üzerinden işverenler tarafından öğrencilere sunulmaktadır.

Ulusal staj programına başvuru yapmış tüm öğrenciler (mezun durumundakiler dahil) iş gölgelemeden yararlanabilmektedir.

2.4 Uygulama Örnekleri

İş gölgeleme faaliyetlerinin hangi üniversite bölüm ve alanları bakımından daha elverişli olduğunu değerlendirmek; bölüm–meslek eşleştirmelerine ve uygulanabilecek örnek programlara ilişkin öneriler geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır.

İş gölgeleme teorik olarak bütün üniversite bölümlerinde uygulanabilir. Bununla birlikte faaliyetin verimliliği; mesleğin günlük iş akışının gözlenebilirliği, öğrenciyle eşleştirilebilecek uygun bir uzmanın bulunması, üç ila on günlük süre içinde anlamlı ve çeşitli içerik oluşturulabilmesi ile gizlilik ve iş sağlığı ve güvenliği risklerinin yönetilebilir olmasına bağlıdır.

Tablo 1: Örnek İş Gölgeleme Programları

Tablo 2-a: Yazılım ve Bilişim Alanı – 5 Günlük Örnek

Gün	İçerik
1	Kurumun bilişim yapısı, ekipler, bilgi güvenliği, görevler ve kullanılan sistemlerin tanıtılması
2	İş analistinin ihtiyaç toplama, iş akışı oluşturma ve dokümantasyon sürecinin gözlenmesi
3	Yazılımcının günlük çalışması, ekip toplantısı ve kod inceleme sürecinin test ortamında izlenmesi
4	Yazılım testi, hata yönetimi, veri yönetimi ve siber güvenlik süreçlerinin gözlenmesi
5	Ürün/sistem yöneticisiyle değerlendirme, mesleki roller ve kariyer yolları

Tablo 2-b: Endüstri/Makine Mühendisliği – 3 Günlük Örnek

Gün	İçerik
1	İSG oryantasyonu; ürün, tesis ve üretim planlama sürecinin tanıtılması; üretim hattının gözlenmesi

Gün	İçerik
2	Kalite kontrol, bakım, otomasyon, stok ve tedarik süreçlerinin uzmanlarla birlikte incelenmesi
3	Bir ürünün siparişten sevkiyata izlenmesi; süreç iyileştirme örneği ve mühendislerle kariyer değerlendirmesi

Tablo 2-c: Hukuk – 3 Günlük Örnek

Gün	İçerik
1	Hukuk müşavirliği/avukatlık biriminin görevleri, dosya akışı ve meslek etiği
2	Mevzuat ve içtihat araştırması; anonimleştirilmiş örnek dosyanın incelenmesi
3	Uygun olması hâlinde açık duruşma izlenmesi; hukuk meslekleri ve değerlendirme

Tablo 2-d: İletişim ve Grafik Tasarım – 3 Günlük Örnek

Gün	İçerik
1	Kurumsal iletişim ihtiyacının belirlenmesi, hedef kitle ve içerik/tasarım brief'inin hazırlanması
2	Metin veya tasarım üretimi, ekip içi geri bildirim ve revizyon sürecinin gözlenmesi
3	Onay ve yayın süreci; erişim/etkileşim verilerinin incelenmesi ve kariyer değerlendirmesi

İş gölgeleme teklifleri gölgelenecek mesleğe uygun bölümlerin belirlenmesi ile de sunulabilir.

Tablo 3: Meslekler Üzerinden İş Gölgeleme Örnekleri

Gölgelenecek rol	Uygun olabilecek bölümler
Proje uzmanı	Uluslararası ilişkiler, işletme, iktisat, kamu yönetimi, çalışma ekonomisi, endüstri mühendisliği
İnsan kaynakları uzmanı	İşletme, çalışma ekonomisi, psikoloji, sosyoloji, endüstri mühendisliği
Yazılım geliştirici/iş analisti	Bilgisayar ve yazılım mühendisliği, yönetim bilişim sistemleri, matematik, istatistik
Kurumsal iletişim uzmanı	İletişim, halkla ilişkiler, gazetecilik, grafik tasarım, Türk dili ve edebiyatı

Gölgelenecek rol	Uygun olabilecek bölümler
Veri analisti	İstatistik, matematik, ekonometri, bilgisayar mühendisliği, iktisat, yönetim bilişim sistemleri
Üretim/kalite mühendisi	Endüstri, makine, elektrik-elektronik, mekatronik, malzeme ve metalurji mühendisliği

3. Eğitim Faaliyeti

3.1. Amaç ve Kapsam

Eğitim faaliyeti, kurum/kuruluşların belirli bir kariyer veya mesleki gelişim konusunda hazırladığı yapılandırılmış öğrenme süreci olarak tanımlanabilir. İçerik; teknik/mesleki bilgi ve beceriler, dijital yetkinlikler, proje yönetimi, iletişim, girişimcilik, iş arama becerileri, mevzuat veya sektörel farkındalık gibi alanları kapsayabilir. Konu seçiminde adayların öğrenim alanı ve gelişim ihtiyacı esas alınmalıdır.

3.2. Süre, Yöntem ve Ortam

Yönergeye göre eğitim programı, kurum/kuruluşların belirlediği süre zarfında çevrim içi veya yüz yüze yapılabilir; hafta içini ve/veya hafta sonunu kapsayabilir ve süresi kurum/kuruluşlara göre değişebilir (md. 12/6). Bu esneklik, eğitimin yalnızca sunum biçiminde kurgulanması anlamına gelmemelidir.

4. İş Gölgeleme, Eğitim ve Stajın Karşılaştırılması

Boyut	İş gölgeleme	Eğitim faaliyeti	Staj
Temel amaç	Mesleği ve iş ortamını tanıma; kariyer keşfi	Belirli bilgi, beceri veya yetkinliği geliştirme	İş başında uygulama ve mesleki deneyim kazanma
Öğrenme biçimi	Uzmanı ve iş akışını gözlemleme; soru-cevap; sınırlı eşlik	Planlı içerik, anlatım, alıştırma, uygulama ve değerlendirme	Görev üstlenme, uygulama, gözetim ve geri bildirim
Süre/ortam	3–10 gün; hafta içi mesai saatleri; iş ortamı	İşletme belirler; çevrim içi/yüz yüze; hafta içi/sonu	Kural olarak en az 20 iş günü; işyeri

Boyut	İş gölgeleme	Eğitim faaliyeti	Staj
Katılımcı rolü	Gözlemci ve aktif sorgulayıcı	Öğrenen ve uygulama yapan katılımcı	Gözetim altında görev alan stajyer
Sorumlu kişi	Eşleştirilen uzman/mentor ve koordinatör	Eğitici/kolaylaştırıcı veya koordinatör	İşyeri sorumlusu ve ilgili yükseköğretim birimi
Beklenen çıktı	Kariyer farkındalığı, gözlem notu/yansıtma	Öğrenme çıktısı, bilgi/beceri kazanımı	İş tecrübesi, görev/performans değerlendirmesi

5. Yönergeye Göre Ortak Esaslar

- İş gölgeleme ve eğitim teklifleri stajyer havuzundaki adaylara kurum/kuruluşlarca sunulur. İşveren bu teklifleri sistemdeki yetkilisi aracılığıyla Ulusal Staj Programı Sistemi üzerinden gerçekleştirir. (md. 9/4).
- Faaliyetin içeriği, adayın öğrenim gördüğü bölüm dikkate alınarak kurum/kuruluşlar tarafından belirlenir; (md. 10/1).
- Faaliyetler, USP'nin kapsadığı tarih aralığında tarafların belirlediği tarihte gerçekleştirilir. Tarih değişikliği, sistem üzerinden aday ve ilgili yükseköğretim kurumu ile mutabakat sağlanarak yapılabilir (md. 11).
- Adayın faaliyet boyunca yükseköğretim öğrencisi olma zorunluluğu yoktur. **Dolayısıyla başvuru yapmış mezun durumundaki adaylar da iş gölgeleme veya eğitime katılabilir** (md. 5/1 ve md. 14/6).
- **Her aday, Programın başladığı ve bittiği dönem içinde staj, iş gölgeleme ve eğitim programlarının her birine yalnızca bir kez katılabilir** (md. 6/1-ç).
- Faaliyet sonunda kurum/kuruluşlar, adayın durumunu sistemde 'Tamamlayan', 'Yarıda Bırakan/Tamamlamayan', 'İptal Edilen' veya 'Mazeretsiz İptal Eden' olarak kaydeder; aday da kurum/kuruluşu değerlendirir. Başarıyla tamamlayanlara sistem üzerinden Katılım Belgesi verilir (md. 15).

6. Sonuç ve Değerlendirme

İş gölgeleme ile eğitim faaliyeti aynı üst amaç altında - adayların kariyer gelişimini destekleme - yer almakla birlikte farklı öğrenme mekanizmalarına sahiptir. İş gölgeleme gerçek iş ortamının gözlem ve uzman etkileşimi yoluyla tanınmasına; eğitim faaliyeti ise belirli bilgi ve becerilerin planlı öğretim ve değerlendirme yoluyla geliştirilmesine odaklanır.

Bu nedenle her iki faaliyetin amaç, yöntem, sorumlu kişi ve değerlendirme araçlarının ayrı tasarlanması; ancak adayın kariyer yolculuğunda birbirini tamamlayacak biçimde ilişkilendirilmesi uygun olacaktır.